

Покров Пресвятої Богородиці

(Переклад проповіді протоієрея Димитрія (Смірнова))

(Євангеліє [Лк., 54 зач., X, 38-42; XI, 27-28](#))

Усі люди прагнуть до блаженства, нащастя, усі хочуть жити добре. І в сьогоднішнім Євангелії Господь нам говорить, як цього досягти: треба слухати слово Боже і зберігати його у своєму серці. Хто вчився в школі, знає, що вчителі наші найчастіше були незадоволені тим, що в нас в одне вухо влітає, а в друге вилітає і нічого не залишається. Це їм було більше всього кривдно.

Так і Господь. Він приніс на землю слово Боже і хотів би, щоб воно якось осіло в людині, щоб кожен зберігав його у своєму серці. Не тільки в розумі зберігав - цього недостатньо, тому що просто запам'ятати мало, це нічого не дасть - доти, поки людина не прийме його серцем. Тільки всім серцем погодившись зі словом Божим, кожен буде жити так, як воно велить. От цього Господь і хоче, тому Він сказав: «Блаженні, хто чує слово Боже і береже його». І нам треба цьому навчитися.

Ми ходимо в храм і щораз чуємо тут уривки з Євангелія, тобто маленькі частки слова Божого. Євангеліє нам треба вмістити в себе цілком, але неможливо на кожному богослужінні прочитати його цілком. Тому свята Церква обирає уривки - вони називаються по-словянськи «зачала», - які читаються щодня в році й у кожне свято - особливе зачало. Богослужіння наше так улаштоване, що якщо ходити в храм щодня, те ми почуємо все Євангеліє. Однак мало хто може бути на службі щодня, тому у всіх країнах світу неділя - день вихідний, коли ніхто не працює. Так Господь улаштував для того, щоб у цей день люди могли прийти і послухати слово Боже. Для недільних і святкових читань свята Церква обирає такі уривки зі Священного Писання, що найбільше для нас важливі. Але, звичайно, просто прийти в храм недостатньо, можна все мимо вух пропустити і вийти порожнім, тому що ти нічим не наповнився, нічого не зрозумів, ніщо у твою голову не проникло.

Сьогоднішнє Євангеліє від Луки, уривок, що ми часто в храмі чуємо, називають Богородичним. Коли буває свято якої-небудь ікони Божій Матері, або Її Різдва, або відзначається будь-яка інша подія, з Нею зв'язана, читається це зачало про Марфу і Марію. Чому ж воно нас учить? Ми знаємо, що в людини дуже багато земних турбот: нам треба поїсти, попити і постіль приготувати, треба і випрати, і прибрати; усе це займає дуже багато сил і часу. І Господь не говорить, що це маловажно, але Він учить, що є речі більш важливі. Більш важлива річ - це займатися своїм серцем, духовним життям.

Можна й обід зготувати, у цьому немає нічого поганого; можна і постіль зібрати після того, як встав, і це непогано; можна також хату підмести, і це добре. Але якщо ми живемо так, що просипаємося, готуємо, чистимо, миємо, потім на роботу йдемо і приходимо додому вже знесиленими, вдома відпочиваємо, телевізор дивимося, ну а потім, скільки в нас залишилося сил і часу, молимося Богові - то Господь говорить, що таке життя неправильне. Якщо ми будемо так жити, ми не досягнемо того, до чого прагнемо, не досягнемо блаженства. Треба, навпаки, спершу в храм сходити, спершу помолитися, спершу зайнятися своєю душею, Євангеліє почитати, а якщо час залишиться, тоді можна і поїсти; якщо час залишиться, можна і поспати, і квартиру прибрати, і випрати.

Але ми саме головне, на жаль, залишаємо на потім. Деякі так і заявляють: мені

ніколи часто в храм ходити, я з онуками сиджу. Що ж у цьому поганого? З онуками сидіти треба? Так, буває така необхідність. Але уяви собі, що ти завтра вмреш. І що, твої онуки на вулиці залишаться без догляду? Ні? Виходить, знайдеться можливість кудись їх прилаштувати? А от чи врятують тебе твої онуки від вічної погібелі? Господь учить: єдино на потребу тільки є. Тому що скільки ні пери білизну - поспиш на ньому якийсь час, і воно знову забрудниться; скільки квартиру не мий, всерівно вона буде брудна; скільки ні їж, всерівно їсти захочеться. Тобто ці справи в деякому роді безглузді, тому що ми їмо, їмо, їмо, а потім усе рівно вмираємо. Запитується, навіщо ми винищили таку величезну кількість їжі, якщо тіло наше вмре; який у цьому зміст? Ніякого. Але ми усі про тілесне думаємо і піклуємося, а от про душі наші, що безсмертні, котрі ніколи не вмирають - про них забуваємо.

Добре, якщо хто раз у тиждень у храм прийде; добре, якщо раз у кілька днів або раз на місяць підготує свою душу до причастя; добре, якщо постараються якісь заповіді Божі виконувати. Але потрібно, щоб людина навчилася молитися безперестанно, заповіді Божі виконувала усі - а вона сидить телевизор дивиться. Ти що, уже Євангеліє вивчив? У тебе часу дуже багато? Як же ти кіно дивишся? Ну яке може бути кіно, коли ти ще не знаєш напам'ять Священного Писання? Спершу потрібно знати, а вже потім виконувати. А людина не знає, і не має бажання знати. За чимось іншим він у черзі стоїть, а Євангелія в нього дотепер немає, не може купити - лінь або грошей шкода.

От у чому наше лихо. Тому життя наші такі важкі і похмурі, тому ми попадаємо у всякі лиха. Тому і з дітьми ми так мучимося, що годувати ми них годували, напувати напували, вдягати вдягали, так ще намагалися краще вдягати, і все це виявилось нікому не потрібною справою. А от душею дитини ніхто не займався, ніхто його не учив молитися, ніхто не учив його заповідям Божим, ніхто його в храм не водив, ніхто його не причащав, на ніч його в постельці не благословляв. Ото він і виріс. Природно, злим, гріховним; і він цим усім гріхом просочився. Псування ж не відразу буває, а поступово. Навіть яблуко в кошику, воно не відразу гние: спочатку бочок трошки пром'явся; потім у цьому місці починає підгнивати, а потім все потихеньку і згниває. Так і душа людини: допустив зло - спочатку злиться трошки, потім усе більше, більше, і так поступово зовсім у лиходія перетворюється, уже готовий і дітей малих, і дружину свою бити смертним боєм, і узагалі всі навколо погані, один тільки він гарний.

У кожної людини є схильність до зла, ми люди грішні, уже народжуємося такими. Але один за допомогою виховання це зло в собі придушив і дав жити добру, а інший, навпаки, у результаті свого життя став лицеміром: прикидається тільки добрим, а вдома - лиходій, мучитель, садист, від якого життя просто немає. На вид все благочестиво, усе добре, усмішка на вустах грає - от таке підле лицемірство. Але Бог усіх бачить, Бог усе знає.

І якщо ми хочемо бути християнами, хочемо досягти блаженства, що Господь нам обіцяє, те нам потрібно життя своє виправляти. На перше місце ми повинні ставити участь у святих таїнствах, відвідування храму Божого, молитву, читання Священного Писання. А якщо після всього цього час у нас залишиться, і сили, і можливості, те можна трошки і випрати, це не гріх; якщо залишаться сили, можна й обід зварити, можна навіть і поспати. Це всі зовсім не погано, але тільки якщо залишиться час. А в нас навпаки. Нам ніколи молитися; деякі так і говорять: мені молитися ніколи. Нічого собі; як же це так? Бог нам усе дає, а нам молитися ніколи, ніколи в храм сходити.

Таке наше відношення до Бога називається гріхом. Тому якщо хто в нас запитає

коли-небудь: поясни мені, будь ласка, що таке гріх, треба відповідати: гріх - це наше погане, невдячне, зовсім негідне відношення до Бога, Що нам дав і сонце, і землю, і воду, і життя все наше, і те, чим ми харчуємося. От що Господь нам дав; мало цього, Він нам дав Церкву, Він віддав нам Своє життя, Він віддав нам Свою Кров - Він усе для нас віддав, тільки щоб нас від гріха врятувати, відвернути нас від зла. Усе, що в Нього було, Він нам дав, а ми замість подяки Богові його забуваємо, тобто живемо не по-Божому, а живемо життям диявольським. І багато хто з нас, коли вмруть, будуть упевнені, що їх чекають райські сади, Царство Небесне, але нічого цього не одержать, тому що все життя прослужили дияволу - усе життя, від початку і до кінця. Для молитви вибирали саму незручну годину дня, Богові приділяли якісь крихти, як прислів'я говорить: "На Тобі, Боже, що нам негоже".

Ми віддаємо Богові тільки залишки - от якщо залишилося трошки від того часу, що ми собі приділяємо, тоді вже Йому. Зрозуміло, що такого відношення до Отця Небесного бути не повинно, воно не гідне Бога. Як же ми можемо бути Його спадкоємцями, успадковувати Царство Небесне, вічне блаженство, коли до Бога так відносимося, коли ми хочемо собі тільки слави від людей, щоб нас хвалили, щоб собі все мати, все собі придбати, а істинного блага не шукаємо, щирої праці заради Бога в нас немає.

От цьому нас учить сьогоднішнє Священне Писання. Бачите, маленький уривок, усього кілька рядків, а відкривається в ньому безодня всякої премудрості. А якби ми усе Священне Писання знали, те вся голова наша й усі серце наповнилися б цією премудрістю Божою. От і треба нам намагатися своє життя в такий спосіб улаштувати, щоб наше серце і голова, розум наш насичувалися словом Божим. А те буває так: неділя наступила чи свято, а в людини якісь справи. Ну чи є на світі справи важливіші, ніж спасіння власної душі? Чи душа не цінніша усього на світі?

Звичайно, можливі такі обставини, коли людина ну ніяк не може прийти в храм: захворів, чи ще щось. Ну так і плач, що усі в храм пішли, а ти не можеш. Але ні, людина ще виправдується: мені ніколи, мені треба з людьми зустрітися, вони мене чекають, у мене дуже важливі справи. Які справи? Ти подивися на свою душу, скільки в ній зла, ненависті і всякого хамства, брутальності! Щоб ці стайні, повні гною, очистити, скільки тобі часу знадобиться!

Тому ми повинні цти в храм, чим частіше, тим краще. Щоб дійсно душу свою очистити, нам треба щодня в храм ходити і бути тут з ранку до вечора. Але, на жаль, так життя улаштоване, що багатьом приходиться на роботу йти, тому ну не може людина постійно в храмі молитися, але в неділі - то це наш святий обов'язок. Раз ти хрест на собі носиш, ти повинний у храм ходити; хочу - не хочу, можу - не можу, а раз ти назвався християнином, раз ти хрещений, то треба. Тому що хто три неділі в храмі не був, той уже від Церкви відлучений, він уже, виходить, ніякий не християнин. Тому нам треба обов'язково своє життя в цьому налагодити. Тоді і Господь, дивлячись на нас, буде задоволений, що ми почали своє життя виправляти. Амінь.